

Suomalaisten pk-elintarvikeyritysten markkinapotentiaali Skandinaviassa

Maarit Ahola
Seniorikonsultti
Finpro Helsinki

Viikki 19.8.2008/Keliakia-yritykset

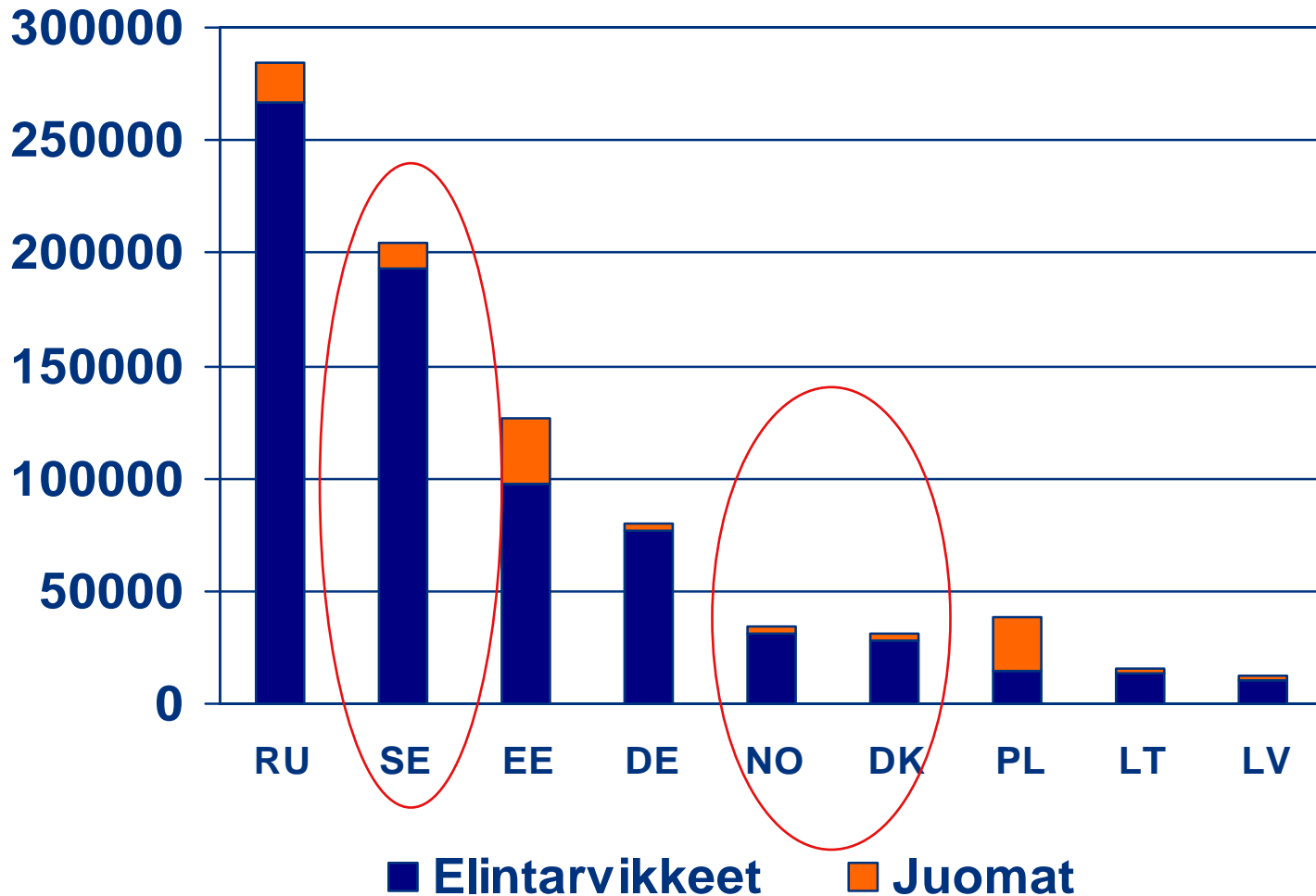
Lähialuemarkkinat potentiaalisimmat

- **Suurelle osalle kansainvälistymishalukkaista pk-elintarvikeyrityksistä potentiaaliset markkinat löytyvät Suomen lähialueilta**
- **Suomalaisilla elintarvikeyrityksillä on vähän resursseja luoda maailmanlaajuisia tuotemerkkejä. Sen sijaan erilaisia korkeaan osaamiseen tai erikoistumiseen perustuvia keihäänkärkituotteita voidaan markkinoida myös ulkomaille**
- **Terveysvaikutteisten ja luonnonmukaisten elintarvikkeiden kysyntä ja markkinat kasvavat**

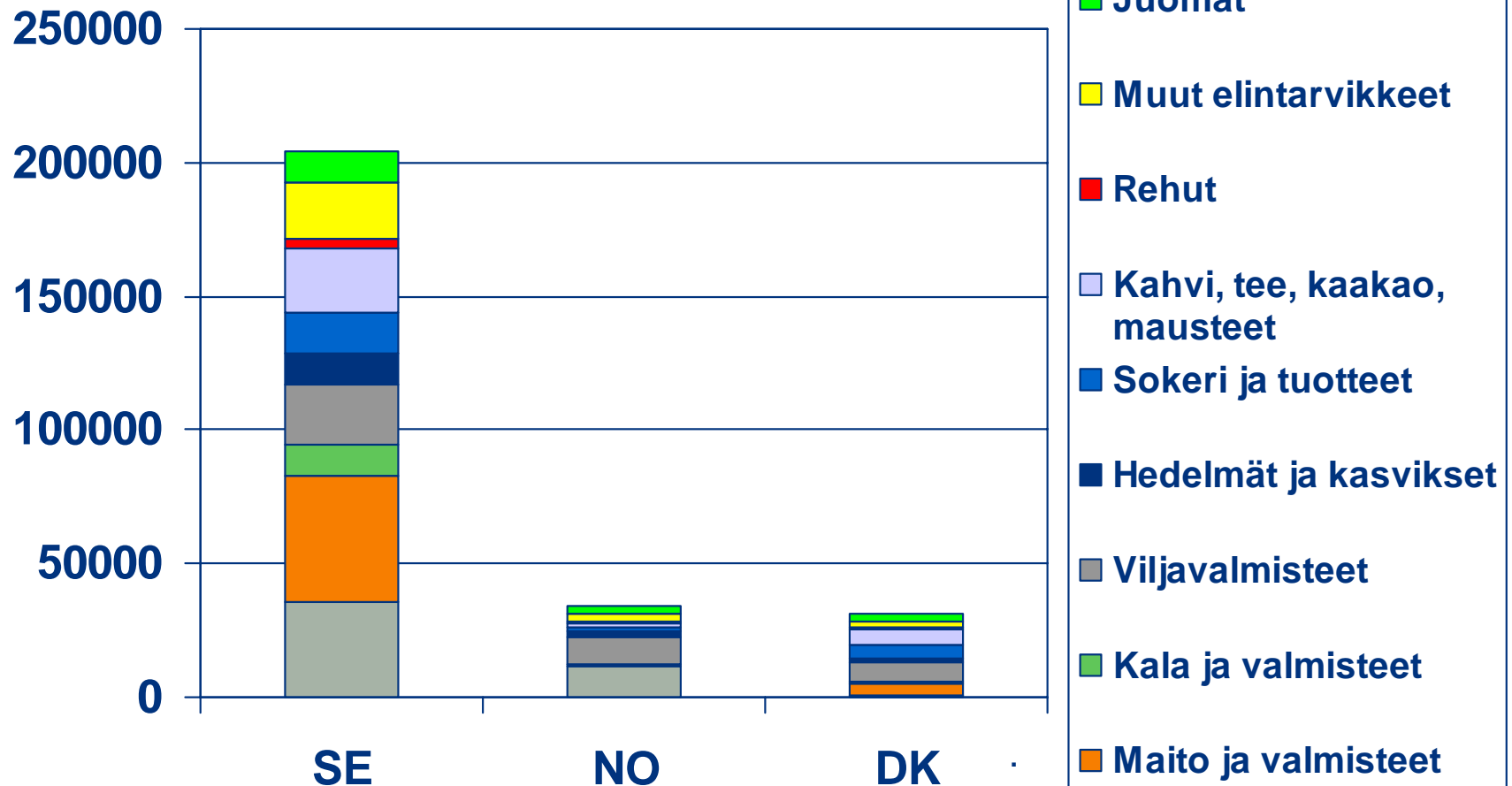
Suomalaisen elintarvikeyrityksen lähimarkkinat

Vertailua

Suomen vienti Itämeren alueen maihin (1,000 €)

Elintarvikkeiden ja juomien vienti tuoteryhmittäin Skandinaviaan 2007

Tärkeimmät tuoteryhmät:

- Maitotuotteet
- Vilja ja viljatuotteet
- Liha ja lihajalosteet

Suomen elintarvikeviennistä Pohjoismaihin

- Suomen elintarvikevienti on **alueellisesti fokusoitunutta – Venäjä (35 %) ja Ruotsi (25%) edustavat yhdessä noin 60 % koko elintarvikeviennin arvosta;**
- **Elintarvikevientimme Norjaan ja Tanskaan on melko vähäistä, mahdollisuuksia kasvuun on molemmissa maissa.**
- Keskeisimmät vientituoteryhmät ovat edelleen **maitotuotteet, viljatuotteet ja liha sekä lihajalosteet;** Ruotsin vientimme tuotevalikoima on monipuolisin.
- **Luomutuotteiden markkinat Sandinaviassa ovat erittäin merkittävät ja voimakkaasti kasvussa.**

Skandinavia

Demografia 2007

	Ruotsi	Tanska	Norja
BKT (Bn. EUR)	288.7	197.7	196.4
BKT kasvu %	3.2	2.1	2.5
BKT per capita (EUR)	31 503	36 288	52 932
Inflaatio %	1.3	1.3	1.0
Väestö (milj.)	9.2	5.4	4.7
Kotitalouksien määrä ('000)	4 272	2 491	2 049

	Ruotsi	Tanska	Norja
Elintarvikkeiden vähittäismyynti (milj. EUR)	20 206	13 680	12 854 ('06)
- % kotitalouksien kokonaiskulutuksesta	16.5	13.3	16.7
Meijerituotteiden kulutus (litraa per henkilö)	389	224	286
- Kasvu % p.a.	+1%	+1%	+1%
Lihavalmisteiden kulutus (kg per henkilö)	82	77	65
- Kasvu % p.a.	+1%	+1%	+1,5%
Viljavalmisteet	Ei tietoa	Ei tietoa	Ei tietoa
- Kasvu % p.a.	Ei tietoa	Ei tietoa	Ei tietoa
Makeiset, keksit ym. ('000 t)	102	89	56
- Kasvu % p.a.	+1%	1%	+2%
Virvoitusjuomat, myynti (milj. litraa)	853	537	713
- Kasvu % p.a.)		2%	+1,5%

Ruotsin elintarvikemarkkinoiden potentiaali

Ruotsin elintarvikeala

- Elintarviketeollisuus 4. suurin teollisuuden ala. Liikevaihto on 153 mrd; SEK, 57.000 työntekijää; Noin 3.000 elintarvikeyritystä, joista suurin osa pieniä tai yhden henkilön yrityksiä
- Monet kansainväliset yritykset ovat valinneet Ruotsin tuotanto- ja myyntipaikakseen pohjoismaiset ja Baltian markkinat kohteenaan.
- Leipomo-, teurastamo-, meijeri-, jäätelö-, kasvis- ja hedelmä- ja marjateollisuus on suurimmat elintarviketeollisuuden alasektorit
- Ruokaan, juomiin ja savukkeisiin käytetään 16,5% kotitalouden kokonaiskuluista
- Elintarvikkeiden ja juomien kokonaismyynti vuonna 2006 oli 185 mrd SEK. Edellisvuoteen verrattuna kasvu oli 4,8%.

Elintarvikkeiden ja juomien tuonti Ruotsiin 2007

	MEUR	Muutos edellisvuodesta (%)
Elintarviketuonti yhteensä	8.168	+ 7%
Sianliha	277	+ 12%
Siipikarja	166	+ 1%
Kala ja valmisteet	1.590	+ 13%
Naudanliha	266	+ 7%
Meijerituotteet, ei sisällä voita ja juustoja	140	+ 12,4%
Sokeri	202	+ 2%
Suklaatuotteet	200	+ 6%
Alkoholittomat juomat	108	- 1,5%
Viinit	438	+ 13%
Olut	75	+ 10%

- Supermarkettien koko kasvaa ja määrä vähenee. Pienet kaupat sulkevat.
- Yhden henkilön talouksien määrä kasvaa. Keittiössä käytetään vähemmän aikaa. Nämä ovat syitä valmisruokien kulutuksen kasvulle.
- ICT-teknologian käyttö kaupassa kasvaa edelleen
- Ympäristö- ja terveystietoisuus vaikuttavat kuluttajien valintoihin
- **Tulotason kasvaessa premiumtuotteiden ja esivalmistettujen elintarvikkeiden myyntivolyymi kasvaa.**
- **Vähittäiskauppioiden omat merkit** saavat enenevästi tilaa kaupan hyllyillä.

HORECA Ruotsissa

- 20% aterioista syödään kodin ulkopuolella. Kyseessä on kasvava ilmiö: osalta kuluttajia ei ole riittävästi aikaa oman ruoan valmistamiseen. Samoin käytettävissä olevien tulojen määrä kasvaa.
- Vuonna 2006 Ruotsissa oli 1700 hotellia ja 17 000 ravintolaa
- Luomutuotteisiin kiinnostus kasvaa myös HORECA-sektorilla
- **Ruotsin hallituksen tavoitteena on lisätä luomutuotteiden kulutusta julkisella sektorilla, mistä syystä luomutuotteiden kulutus tulee kasvamaan. Tavoite on, että luomutuotteiden osuus 25% julkisella sektorilla tarjottavista elintarvikkeilla vuoteen 2010 mennessä.**
- Vuosi 2006 oli hyvä vuosi Ruotsin ravintolaelinkeinolle, kasvua 7,7%.

- **Luomutuotteiden osuus on 2-3% elintarvikkeiden kulutuksesta**
- Luomuelintarvikkeiden myynnin arvo oli arviolta 3,5 mrd. SEK 2006.
  - Suurimmat elintarvikeketjut kuten ICA, Hemköp ja Gröna Konsum myivät pääosan luomusta
  - Julkisen sektorin osuus oli noin 450 milj. SEK.
  - Ravintolat 100-200 milj. SEK
  - Vienti 250 milj. SEK
  - Vaihtoehtokanavat noin 100 milj. SEK. (includes: suoramyynti, markkinat, tuottajien myymälät)
- **2006 luomumarkkina kasvoi km. 10-15%.**
- 2006 Ruotsissa 9% myydystä maidosta oli). Lihasta naudasta 4% oli luomutuotantoa, lampaasta 9%, sianlihasta 0.8% ja siipikarjanlihasta 0,1%.
- KRAV on ruotsalainen luomustandardi

Valmisruokatrendeistä Ruotsissa

- Vuosikasvu 3 %, arvo SEK 5.3 mrd.
- Einesvalmisruoat ovat nopeimmin kasvava alaryhmä (+14 %).
- Kuivien valmisruokien myynti laskee
- Yksikköhintataso melko vakaa
- Kolme pakastevalmistajaa Findus Sverige AB, Procordia Food AB ja Gunnar Dafgård AB johtavat tuoteryhmän myyntiä
- Vuoteen 2012 mennessä myynnin ennustetaan kasvavan 7 %:lla
- Uusia pakaste- ja einesvalmisruokia tulee markkinoille tiuhaan
- Sektorin kasvua tukee se, että ruoanvalmistukseen ei enää ole aikaa ja etsitään nopeita ruokaratkaisuja. Keittiössä käytettävä ruoantekoaika on vähentynyt parista tunnista 20 minuuttiin kahden sukupolven kuluessa

Ruokatrendeistä Ruotsissa

- Ruotsalaisista naisista 72 % käy töissä
- Yhden hengen talouksien määrä on myös suuri Ruotsissa – 45 % Ruotsin kotitalouksista ja 33 % kahden hengen kotitalouksia
- Nämä taloudet ovat tärkeitä valmisruokien valmistajille, koska he hyvin harvoin valmistavat aterioita kotona
- Maku ja tuoreus ovat tärkeitä valintaperusteita. Einesruokiin tuoreus liitetään useammin kuin pakasteruokiin. Positiivista on, että einesruokavalmistajat ovat pienempiä ja paikallisia yrityksiä kuin pakasteiden tuottajat.
- Pakastepizza on suurin tuotu valmisruokaryhmä (Saksa, Skandinavian maat)
- Kasvisvalmisruokien suosio kasvaa: 2007 10 % väestöstä ei syönyt lihaa, 1995 2 %

Ruokatrendeistä Ruotsissa

- Terveysasiat ovat olleet tärkeitä Ruotsissa vuosikausia, mutta 2006-7 on nähty kiinnostuksen vieläkin kasvavan. Glykeeminen indeksi (GI), vähemmän suolaa ja sokeria, transrasvahappoja sekä kokojyvätuotteet ovat olleet keskeisiä vaikuttajia myös valmisruokien tuotekehitykseen
- Nyckelhålet (National Food Administration) kertoo kuluttajalle ruoan terveellisyydestä (energia, rasva, suola, sokeri ja kuitupitoisuudet). Esim. valmisruoka saa Nyckelhålet –leiman, jos sen energiapitoisuus on 400 ja 750 kcal:n välillä ja rasvan osuus alle 30 %, rajoitetusti suolaa ja sokeria, runsaasti kasviksia

Tanskan elintarvikemarkkinan potentiaali

Tanskan elintarvikealasta

- Maatalous työllistää 2,2% ja elintarvikesektori 5% työllisistä
- Maataloustuotteiden osuus on 17% maan kokonaisviennistä .
- Tanskan elintarviketeollisuuden tuotannon arvo 156,5 mrd. DKK
- Tanska on maailman suurin sianlihan viejä
- Tanska on maailman 7. suurin elintarvikkeiden viejä (52,9 mrd. DKK)
- Tanskan tuonti koostuu tuoretuotteista: hedelmistä ja kasviksista pääasiassa EU-maista
- Tanskalaiset tuovat enemmän luomutuotteita kuin vievät (587 milj. DKK versus 275 milj. DKK)

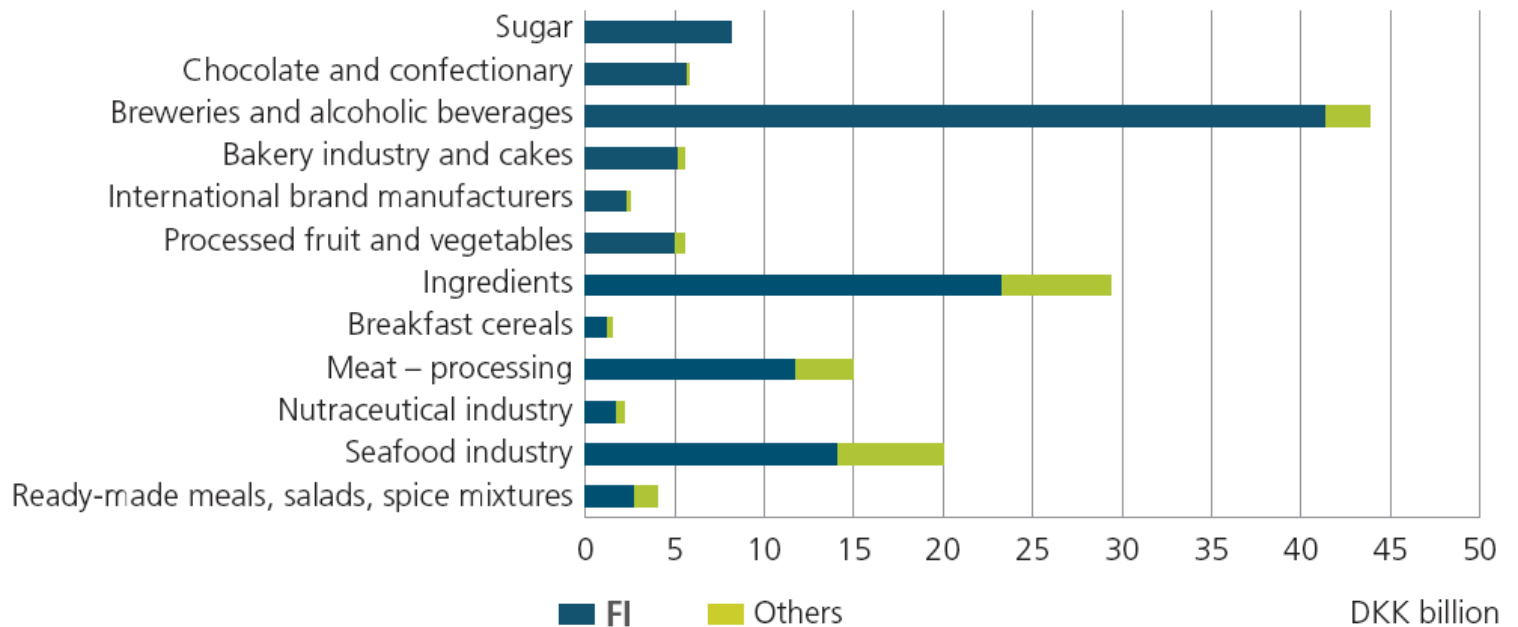

FINPRO

Elintarviketoimialojen liikevaihto

- Tanskan elintarviketeollisuusliiton jäsenistöön kuuluu 220 elintarvikeyritystä. Niiden liikevaihto on DKK 130 mrd, mikä kattaa lähes 100% eri toimialojen kokonaisliikevaihdosta.

Turnover in various sectors

Source: The Danish Commerce and Company Agency and DI calculations. The figures cover the companies' net turnover in 2004.

Elintarvikealan trendit Tanskassa

- Erikoiselintarvikkeet ja ulkomaiset elintarvikkeet kiinnostavat tanskalaisia
- Laadukkaiden puolivalmisteiden ja valmisruokien kysyntä kasvaa, mikä johtuu yhden henkilön talouksien määrän kasvusta ja hyvästä työllisyysasteesta
- **Supermarkettien myyntipinta-ala kasvaa ja pienten kauppojen ja kioskien määrä vähenee.**
- Tanskasta puuttuu kilpailua elintarvikkeiden vähittäiskaupassa, arvioivat Tanskan kilpailuviranomaiset. Tämä tietää tanskalaiselle perheelle noin 13.000 DKK vuosittaista lisälaskua.
- Tanskalaiset kuluttajat pitävät kotimaassaan valmistetuista tuotteista (erityisesti maito ja liha tuotteet)
- Kuluttajien terveystietoisuus lisääntyy kasvattaen mm. luomua, vähän rasvaa ja energiaa sisältävien tuotteiden ja erityisesti kasvisten kulutusta.
- **Tanskalaiset ovat uteliaita kokeilemaan uusia tuotteita. Laatu on tärkeää.**
- **Private label on aina vain mielenkiintoisampaa.**

Elintarvikealan trendeja Tanskassa

- Pienillä valmistajilla ovat onnistuneet saamaan asemaa kaupassa Tanskassa
  - Tanskalaiset arvostavat läheisyyttä, mm. Arla fokusoii läheisyyteen markkinoinnissa
  - Paikallisten erikoiskauppojen määrä kasvaa Tanskassa (kala-, juusto- ja lihakaupat, leipomot
  - Vuodessa tanskalainen käyttää 19 DKK reilun kaupan tuotteisiin
- Luomutuotteiden tuotanto ja myynti kasvaa
  - **Ruoan alkuperä on merkityksellinen johtuen muutamista lähimenneisyyden ruokaskandaaleista (pilaantuneen lihan myynti).**
  - **Uusia tuotteita tulee valikoimiin koko ajan**
- Terveysvaikutteisten elintarvikkeiden markkina
  - Kehitys on ollut hidasta johtuen Tanskan terveysvaikutteisten elintarvikkeiden markkinasta. Heinäkuun 1. päivästä 2007 lähtien EU-säädökset ovat sallineet vitamiinien ja kivennäisaineiden ja muiden uusien ainesosien lisäämisen elintarvikkeisiin. Myös ravitsemusväittämien käyttö on sallittua Tanskassa.
  - **Tanskalaisen markkinatutkimuslaitoksen Zaperan mukaan 2006 40% vastanneista oli hyvin kiinnostunut terveysvaikutteisista elintarvikkeista, 33% ei ollut lainkaan kiinnostunut. Suurinta epäilystä edusti lisäaineiden lisääminen lihaan ja makeisiin.**
  - Markkinan kuitenkin ennustetaan kasvavan elämäntapasairauksien kuten 2-tyypin diabeteksen, lihavuuden ym. takia.

Elintarvikkeiden ja juomien tuonti Tanskaan 2007

	MEUR	Muutos edellisvuodesta (%)
Elintarvikkeet yht.	7.755	+ 10 %
Lihavalmisteet	948	- 0,6 %
Kala ja merenelävät	1.343	- 6 %
Meijerituotteet ja kananmuna	533	+ 9 %
Sokeri	276	+ 19 %
Kahvi, tee, kaakao, suklaa, mausteet	386	+ 5 %
Juomat	983	+ 37 %

Norjan elintarvikealan trendit

- Maatalouden osuus 1% BKT:sta 2006
- Vähittäiskauppaa dominoi muutama suuri peluri, jotka dominoivat myös HORECA-sektorin myyntiä
- Halutaan laaturuokaa, mutta Norjan markkinaa hallitsevat halpamyymälät rajoitettuihin tuotevalikoimisiin
- Norjaan vietäessä yritys kohtaa tuontimaksuja ja tuontikiintiöitä.
- Norjan elintarviketuonnin arvo vuonna 2006 oli USD 3,8 mrd.
- Norjan viennin arvo NOK 38,1 mrd., mutta jos kalan vienti vähennetään, niin ainoastaan NOK 3,3 mrd.
- Kalateollisuus on tärkein elintarvikealan sektori Norjassa
- Norjassa on korkea tulotaso, mikä antaa perustan korkealuokkaisten elintarvikkeiden kysynnälle.

Norjan elintarvikealan trendejä

- Herkutteluun ja ruoanvalmistukseen liittyvät trendit kiinnostavat
- Korkea tulotaso antaa perustan korkealuokkaisten herkkutuotteiden kysynnälle.
- Esipakatut ja valmisruoat enenevässä määrin suosituimpia
- **Luomutuotteiden kulutus nousussa**
- Norjalaiset suosivat norjalaisia tuotteita.
- Terveyselintarvikkeiden myynti kasvaa niin supermarketeissa (energia patukat ja muut välipalat, juomat) kuin luontaistuotekaupoissakin.
- Elintarvikkeiden myynti kasvoi 4% 2008.

Elintarvikkeiden ja juomien tuonti Norjaan 2006

	MEUR	Muutos edellisvuodesta (%)
Elintarvikkeet yhteensä	3.058	+ 12,5 %
Lihavalmisteet	73	- 19 %
Kala ja valmisteet	355	+ 13 %
Meijerituotteet ja kananmuna	62	+ 10 %
Sokeri	138	+ 16 %
Kahvi, tee, kaakao, mausteet	264	+ 4 %
Juomat	357	+ 9 %

Suomalaiset yritykset Skandinaviassa

- **Atria Skandinavia** operoi Ruotsissa ja Tanskassa.
- **Valio Sverige AB** on Valion myyntiyhtiö Ruotsissa.
- **Ruotsalainen Scan AB** (lihavalmisteteet, valmisruoat) kuuluu HKScan –ryhmään.

Liikevaihto 11 mrd. SEK, 3,200 työntekijää

- **Fazer Groupilla** on kaksi leipomoa Ruotsissa.
- **Fazer Amica on Pohjoismaiden ja Baltian** johtava catering-yritys. Sillä on 300 ravintolaa Ruotsissa, 115 Tanskassa.
- **Ingmannilla** on jäätelötuotantoa Århusissa Ingman Glass AB

Markkinapotentiaali Skandinaviassa

Potentiaalisimmat elintarvikkeet Skandinavian markkinoilla

Potentiaalisimmat elintarvikeryhmät suomalaisille pk-yrityksille	Kehitys viimeisen kolmen vuoden aikana	Sopivuus PK-yritykselle - Markkinoilletulomahdollisuus - Kilpailutilanne
1) Luomutuotteet	1) Vahva kasvu Tanskassa ja jaa Ruotsissa. Kasvun varaa kaikissa tuoteryhmissä.	1) Onnistuu oikeilla tuotteilla ja jakelukanavilla. Kova kilpailu tietyissä ryhmissä kotimaisen ja ulkomaisen yrityksen välillä
2) Herkkutuotteet	2) Kasvua pienissä paikallisissa	2) PK-yrityksen mahdollista löytää erikoistuotteita. Kova kilpailu, tarjontaa runsaasti monilta markkina-alueilta.
3) Esivalmistetut tuotteet	2) Kasvua pienissä paikallisissa erikoiskaupoissa. Kaupunki-ilmiö. Laadukkuus.	2) PK-yrityksen mahdollista löytää erikoistuotteita. Kova kilpailu, tarjontaa runsaasti monilta markkina-alueilta.
4) Erityiselintarvikkeet (vähärasvaiset, erikoisruokavalio- ym. tuotteet)	3) Ajanpuute kasvun takana 4) Kiinnostus terveystuotteisiin kasvanut, ikääntyvän väestön määrä kasvaa. Elintapasairauksien määrä kasvaa.	3) Hankalampaa päästä markkinalle: suuret volyymit, kova kilpailu, paljon tuotteita. Luomu- ja erikoistuotteet mahdollisesti. 4) Erikoistuotteet mahdollisia riippuen vastaavasta tuotevalikoimasta ja markkinatilanteesta.